

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, 1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrta leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Inserti: Enostopna petič vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 14. V Ljubljani, torek dne 31. julija 1917. Leto I.

Častna dolžnost vsakega sodruga in sodružice je, da se naroči na delavsko glasilo, ki izhaja v njihovem materinem jeziku in ga po svoji moči razširja.

Delo za mir.

Dejstvo je, da se je približevala Evropa pred vojno močno kulturnim idealom človeštva. Z rešitvijo svetovnega spora mirnim, sporazumnim potom, bi bil morda očet svet za vedno vojnih grozot, ker bi bile dobile medtem moderne demokratične struje polno moč. Ravno zaradi tega je krivda onih faktorjev, ki so delovali na vsak način za vojno in so v to svrhu spletali in končno napovedali vojno, tako dalekosežnega pomena, da ostane njih grozna odgovornost neizbrisna. Posledic svojega blaznega početja se zavedajo morda šele sedaj, in se zato s tako simptomatično trdovratnostjo upirajo temu, da bi brezobzirno razkrinkali sokrivce vojne. Le obžalovati moramo, da jih podpirajo pri tem tudi poslanci socialističnih večin, ki so pozabili med drugim tudi na staroveljavni, samoposebi umiljivi socialistični nazor, da je dolžnost vsakega socialista, da neusmiljeno in neprenehoma razkriva zločine in zmore svoje vlade. Nasprotno temu žalostnemu pojavu, ostane znameniti govor sodr. Haaseja v nemškem državnem zboru, zgovoren dokument politične doslednosti in poštenosti.

Spricho tragične usode, ki jo je doživela socialistična internacionala po izbruhu vojne, ne moremo dovelj obžalovati dejstva, da so se nemški delegatje na strankinih zborih v Kodanju in Stuttgartu upirali razpravi o predlogu socialistov iz latinskih držav, da naj se ob izbruhu vojne izvede splošna stavka po vseh prizadetih državah. Nemška socialistična stranka ni hotela slišati o tem ničesar. Ako presojamo to stališče nemških socialistov v zvezi z dogodki v socialistični stranki na Nemškem po vojni, nam je marsikatero njihovo dejanje dovelj jasno. Da je bila s tem dana prosta pot nemškemu militarizmu, je pač očitno. In da je potem prišel 4. avgust, ni za treznega politika nobeno presenečenje. Presenetiti mora kvečjemu brezobraznost onih ljudi, ki zagovarjajo svojo politiko tudi po izjavah Michaelisa!

Ali napačno sodi delavstvo, ako misli, da so ti pojavi pokopali stranko. Prava socialistična stranka je še vedno močna. Omenili smo že govor sodr. Haaseja in lahko bi omenili še govore drugih pripadnikov začasnih socialističnih manjšin po vseh evropskih državah, in s tem pokazali, kje je pravzaprav novi temelj internacionala, pridetek dela za mir. Za delavstvo je važno, da ve, kakor so se obnašali tekom vojne oni predstavitelji stranke, ki so ostali načelom stranke zvesti. In ko spoznamo njih delo, vemo tudi, kako naj presojamo nadaljne dogodke — in zlasti najnovejši pojav zadnjega časa, konferenco v Stockholmu!

Internacionala je ostala delavna tudi v tej krvavi dobi in njen prepoved in njena popolna zmaga se pripravljata z veliko nepremagljivo silo. Rуска revolucija je šele prvo znamenje njenega vstajenja!

O stockholmski konferenci smo imeli takoj, ko smo izvedeli o njeni obliki, dvome. Mislili smo, če pridejo zastopniki socialističnih večin v Stockholm odprti z vsemi grehi in obveznostmi stare politike, ne more biti uspeha. Vrhtega je imela konferenca od vsega začetka enostransko lice, in tega vtiska se niso mogli ubraniti delegatje, ki so prišli tja. Zato smo zagovarjali mnenje, da smejo tako konferenco sklicati le socialistične manjšine raznih držav, ker le-te predstavljajo gonilno, aktivno moč internacionala. Evropski proletarijat je z eno besedo potreboval drug Zimmerwald v popolnejšem in večjem obsegu, in ne prijaznih diplomatskih pogovorov, ki ne vežejo nikogar, in ki puste zlasti nemško socialistično večino v prijetnem položaju, da dela na zunaj za mir, na znotraj pa glasuje za vojne kredite! Če bi bili sklicali v Stockholm tako konferenco, kakor so jo sklicali po izbruhu vojne v Zimmerwald, kjer so postavili prvi temelj nove internacionala, bi bilo delo za mir vse bolj napredovalo. Konferenca bi se v tem primeru lotila predvsem vprašanja internacionala in vzrokov, ki onemogočujejo njen boj. S tem bi bila odstranjena glavna zapreka na poti do resničnega dela za mir, namreč politična pasivnost začasnih, navideznih socialističnih večin. Le če očistimo stranko in odločimo našo odgovornost od odgovornosti tistih, ki so izdali stranko in delavstvo, je mogoče stopiti zopet med ljudstvo in začeti po vseh državah akcijo, da se vsili mir. In delo za mir je sploh mogoče le po tej poti. Največja zapreka na poti do miru ni vojna, niso oborožene armade, največja zapreka do miru je stališče onih, ki monopolizirajo stranko in maso, ki bi drugače našla pravo pot. Če se pravi v zadnjem pozivu ruskih sodrugov glede konference v Stockholmu, da se morajo stranke zavezati, da ne bodo podpirale vojno politiko vlad, je pač dovelj jasno, na kateri naslov gre ta ost.

Stockholmske konference ni moglo rešiti njenih začetnih hib niti dejstvo, da so prevzeli iniciativo ruski sodrugi. In ruski sodrugi sami ne bodo storili za mir več nego so storili, dokler ne dobe potrebne opore med drugim proletariatom. Ta opora pa zahteva predvsem, da se v lastni državi stori vsaj nekoliko tega, kar so storili ruski sodrugi, da se najmanj vsaj ne podpira vojne politike. Zahtevati, da naj pripravijo mir drugi, je smešno. Po poslednjih izjavah Michaelisa, in po poslednjem doslednem činu Scheidemanna, je položaj jasen. Ni čuda, da so ruski sodrugi takoj prenesli konferenco na september!

Resnica je, da je uspešen boj za mir le tedaj mogoč, če razkrinkamo krivce vojne in jih tirjamo na odgovor. Zdobili bi učinkovito bojno sredstvo če pogumno določimo odgovornost enih in drugih. Večine ne bodo izpremenile svojega stališča, ker prikrivajo z navidezno doslednostjo stare grehe. Stališče izpremenene le tedaj,

ako se jim odvzame navidezno moč iz rok. In to store lahko le dosledne in zavedne socialistične manjšine vseh držav, ki imajo v ruski revoluciji, ki je šla svojo proletarsko pot, novo smer... Stranko in internacionala predstavljajo le manjšine, in le od njih pride rešitev. In ravno v tem dejstvu vidimo razveseljivo znamenje naše moči in našega prepoveda! Gh.

Opomba uredništva. Priobčujemo še ta članek sodruga Gh. o stockholmski konferenci. Stališče sodruga Gh. je dosledno načelno in ga popolnoma odobrujemo.

O naših narodnih problemih.

III.

Odvisen človek ne sme in ne more imeti svojih misli; šteje se mu v greh, ako samostojno misli in dela. S to primero bi se dalo označiti dosedanje politično življenje Slovencev. Določnega narodno političnega cilja doslej nismo niti imeli. Vsaka politična stranka je imela svoj vzor, ki ga je proglašala za edino pravega. Zato smo kolebali sedaj na desno, sedaj na levo. Leto 1848. nam je prineslo idejo „Zedinjene Slovenije“. Nikoli nismo resno jemali tega svojega narodno političnega cilja. Njegovi izumitelji sami niso verovali vanj, nikoli niso podvzeli kaj resnega v svrhu njegove realizacije. Bila je beseda brez vsebine, ki je služila govornikom ob svečanih prilikah kot fraza. Pozneje nam je realna politika prinesla vsakovrstne narodno politične cilje. Danes smo se ogrevali za avtonomijo kronovin, jutri za trializem habsburške monarhije. Potem je prišla jugoslovanska ideja. Šele svetovna vojna in njen potek sta nam dala skupen, jasno zamišljen narodno politični cilj: Narodno avtonomijo in zavest jugoslovanske skupnosti. Kdo nam je ustvaril to resnično moderno politično idejo, ki je mahoma postala last vsega naroda? Oživljena in okrepcana demokracija! Demokracija misel, ki je bila tako zelo zasmehovana in zasramovana, je nositeljica modernega političnega cilja Slovencev. Ta cilj ni nikak estetični ideal, ni več ideja fantastov, ampak zunanji izraz notranje življenske potrebe, ki jo je ustvaril železni tek sociološkega razvoja.

Med Slovenci je bilo socialistično delavstvo prvi politični faktor, ki je že v predvojni dobi naglašal in stremel za narodno avtonomijo, ki se ni dal motiti z bleščečimi podobami trializma ali pa tistega jugoslovanstva, ki zanikuje upravičenost kulturne samostojnosti slovenskega rodu.

Sicer pa narodno politični cilji niso bili nikoli odločilni za slovensko narodno politiko. Rabili so se le ob posebnih prilikah. Začetkoma svetovne vojne so bili zastopniki trializma vojni hujskači, katerih dejanja in nehanja so nam še v preživetem spominu. V splošnem pa se oficielna slovenska narodna

politika ni mnogo brigala za narodno politične probleme; zato je ostala malenkostna in osebna. Ko se je bil zanesel takomenovani „kulturni boj“ med slovenske politične stranke, se je pokazala njena prilikavost! „Kulturni boj“ je utonil v mlaki... Politični boji so stremeli za nadvlado posameznih stanov. V javnem življenju je zavladalo plehko demagoštvo, ki je dvignilo posameznike v „narodne voditelje.“ Ti voditelji so pritisnili političnim bojem svoj osebni pečat in so se radi okoristili z njimi. Slovenski konservativci, ki so bili prvi med vojnimi hujšakci, kakor njihovi tovariši povsod drugje, so z demagoško taktiko izrabili ideje demokracije. Zvezani s plemstvom in veleagrarci, so premamili večino posejajočega kmetijskega ljudstva in ga pridobili za svoje politične namene. Politično slabotno in nezanesljivo meščanstvo je bilo potisneno ob tla. Industrijsko delavstvo pa je bilo na Slovenskem prešibko, da bi prišlo do besede in veljave. Pri teh političnih bojih, ki so se sukali okolo vsakdanjih potreb in nagonov, so bili veliki politični cilji in družabni problemi porinjeni na stran. Prevladali so stanovski interesi, ki so se pokrivali zdaj z narodno prebarvanim, zdaj z verskim plaščem. Zato je v vsakdanjih političnih borbah skoraj neomejeno zagospodovala laž. V puščavi vpiljoči so ostali tisti nesebični in modri možje, ki so poudarjali etično načelo, da je politika po svojem bistvu delo v korist ljudstva in naroda in da politično delujoča oseba ne sme bogateti iz tega naslova. As.

Lloyd George

ob obletnici proglasitve belgijske neodvisnosti.

K. B. London, 23. julija. (Reuterjevo poročilo.)

(Konec.)

Vstop Amerike v vojno.

Ali, pravi Michaelis, Amerika nima ladij in v resnici nobene armade, in če bi imela armado, potem bi ne imela ladij, da jo spravi čez morje. In tako pravi Nemcem: Ne delajte si preveč skrbi zaradi Amerike.

On ne pozna Amerike. On pozna Ameriko ravnotako malo kot poznajo Nemci Anglijo. In oni delajo isto napako glede Amerike, kot so jo napravili glede Velike Britanije. Dejali so, da se mi ne bi bojevali in če bi se bojevali, tega ne bi umeli. Da nimamo armade, da je ne moremo postaviti in da si ni treba delati skrbi zaradi Velike Britanije. Jaz mislim, da so spoznali svojo zmoto, kar se nas tiče in sedaj preživljajo enak razvoj glede Amerike. Jaz bi jim dejal to: Če vzdržuje in opremi Anglija, ki ni zelo velika dežela, armado milijonov na bojišču in v rezervi in če vrh tega še pripravi opremo, dočim se nahaja armada v polnem boju, in dočim vzdržuje največjo brodogradnjo sveta, če se zamore Anglija celo v tretjem letu izčrpajoče vojne tako organizirati, da zamore zgotoviti milijone ton novih ladij, ali bo potem poražena Amerika, s svojim dvakrat tolikim prebivalstvom kot ga ima naša dežela, z neizmernimi naravnimi sredstvi, samo zaradi tega, ker jih ni mogla realizirati?

Michaelis ne pozna Amerike.

Mož, ki tako govori, ne pozna Amerike. Sicer bi tega ne govoril. Jaz že povem vnaprej — celo v mirnih časih je nevarno nekaj prorokovati, kaj se v vojni, ko so izpremembe tako viharne, — ali jaz povem vnaprej: Ne bo dolgo trajalo, da postane Michaelis, če to doživi, drugega mnenja in da bo imel drug govor. In to je eno, na kar čakamo in za kar se bojujemo.

Cilji postanejo dnevno jasnejši. Belgija jih je spoznala prvo uro boja s sigurnim instinktom. Belgijci niso krivo razumeli, kaj pomeni ta konflikt za Francijo, za Anglijo, za Evropo, za svet, za človeštvo in za vse generacije. Njih slava je, da so pravilno sklepali. Nek velik nemški list je pred kratkim dejal, da se bojujejo Nemci za svobodo in za neodvisnost domovine. To ni bilo nikdar res. Danes je to manj resnično kot kdaj prej. Čim svobodnejša je Nemčija, čim neodvisnejša je Nemčija, tem bolj nam ugaja. Sovražniki svobode in neodvisnosti Nemčije so njih lastni vladajoči krogi in ne alirane sile. Mi dajemo prednost svobodni Nemčiji.

Nobenega miru z avtokratično Nemčijo.

Mi bi zamogli skleniti mir s svobodno Nemčijo, ali z Nemčijo, ki jo vlada avtokracija, pod nobenimi pogoji ne moremo skleniti miru. Ko so se bojevali proti močno propadli slaboumni avtokraciji na vzhodu, so imeli čedno pretvezo za take oklice na lastno ljudstvo, ali po tem, kar se je zgodilo, nimajo nobene več. Rusija ni postala le velika demokracija, ki se ne bojuje za razširjenje lastnega ozemlja; ona je naravnost izjavila, da je pripravljena, dati svobodo narodu, ki je nekdanj živel pod njenim praporom. Odsihmal je popolnoma izginila za Nemčijo poslednja senca pretveze, da se bojuje za svojo svobodo in za svojo neodvisnost, celo če bi bila kdaj imela tako pretvezo.

Sedaj je postal to boj med dvema gotovima skupinama: prva, demokratska skupina; druga, narodi, ki jih ovlađuje vojaška avtokracija: Nemčija, Avstro-Ogrska, Turčija in kralj Ferdinand Bolgarov kot primeren sodrug.

Nastala je izprememba, važnejša izprememba kot namestitve Bethmann Holwega po Michaelisu: je izprememba, ki jo je pred nekaj urami proglasil sijajen mlad ruski državnik, ki je najmarkantnejša postava ruske revolucije, mož, čigar duh je zopet upostavljal in oživil rusko vojaško silo in ki je prevzel vodstvo ruske demokracije. V bodočih velikih bojih na vzhodu in zapadu mora vsak nemški vojak vedeti v svojem srcu, da če pade, pade za vojaško avtokracijo, v boju proti zvezi narodov. Nasprotno pa ve vsak belgijski, vsak francoski in vsak ruski vojak, da dviga svoje življenje za svobodo in neodvisnost svoje rojstne zemlje. Vsak angleški, vsak ameriški in vsak portugalski vojak ve, da se bojuje ob strani z drugimi za mednarodno pravo in za pravičnost na vsem svetu. In to raztoče prepričanje daje vsem bolj kot zavest naših velikih nepozabljenih pomožnih sredstev pogum, nam daje pogum, da se bojujemo do konca ker vemo s polno gotovostjo, da je naša naloga, da ohranimo in branimo človeštvo.

Politični pregled.

— Avstro-ogrski minister za zunanje zadeve o vojni in miru. Ker nastopa lahko avstro-ogrski minister za zunanje zadeve le v delegacijah, ki jih pa nimamo že nad tri leta, zato je povabil grof Czernin avstrijske in ogrske zastopnike časopisja, da jim razloži — kot odgovor na Lloyd Georgeva izvajanja — stališče monarhije glede vojnih in mirovnih vprašanj. Grof Czernin je dejal med drugim: Lloyd George imenuje izjave nemškega kanclerja dvoumne, čeprav so kanclerjeva izvajanja taka, da ne dopuščajo dvoumnih razlag. Lloyd George je tudi popolnoma izpregledal mirovno resolucijo državnega zbora, čeprav tvori

kanclerjev govor in resolucija nerazdeljivo celoto. V polnem soglasju sta izjavila kancler in državni zbor, da se Nemčija le brani, da stremi nemško ljudstvo po častnem miru potom sporazuma in izravnave, ki naj postane temelj za trajno poravnavo med narodi, da Nemčija ne mara nasilnih osvojitvev. Na Lloyd Georgov govor moram vprašati: Kaj hoče pravzaprav ententa? Dunajska vlada je izjavila že pred meseci, da jej gre le za časten mir. Ali tudi o tem, kar je preko te meje, vlada med Dunajem in Berlinom popolno soglasje. Ako noče ententa na podlagi teh trdno začrtanih temeljev pogajanj, tedaj vodimo vojno dalje in se borimo do skrajnosti. Meni je vseeno, kaj razberejo iz mojih priznanj, znak slabosti ali jakosti, zame je le znak razuma in npravnosti, ki se upirata, da bi nadaljevali vojno, katere nadaljevanje je že danes brezmišelnost. Prepričan sem, da se ne posreči ententi nikdar, da nas zdrobi, in ker mi nimamo namena, da uničimo sovražnika, mora končati ta vojna prej ali slej v mir s sporazumom. Iz tega sledi naravni sklep, da so nadaljne žrtve in vse trpljenje človeštva brezmišelnost, da je v interesu človeštva, skleniti prej ko mogoče mir s sporazumom. Ta želja po miru ima pa ostro začrtane meje in izpolni se lahko le v okvirju časti. Zvesto se bojujemo z našim zaveznikom, skupno z njim hočemo skleniti mir, sedaj ali pozneje. In skupno z njim se bojujemo do skrajnosti, če na nasprotni strani ni volje, ne razumevanja za to stališče. Vprašanja, kdo je zakrivil vojno, nočem načeti, ker je v tej zvezi brez pomena govoriti o preteklosti. Vse države sveta morajo v bodoče poizkušati, da ustvarijo v skupnem delu garancije, ki onemogočijo za prihodnost tako silno nesrečo, kakršna je sedanja vojna. To je težavno, nemogoče ni. Temeljni načeli, ki privedeta po mojem mnenju, lahko do miru s sporazumom, sta: Brez nasilja in onemogočiti ponovitve vojne. Nato preide minister za zunanje zadeve na notranji položaj v monarhiji in pravi: Demokracizacija ustav je zahteva časa. Avstrijska in ogrska vlada se pripravlja, da pričneta to delo in ga izpeljeta ustavnim putem. Ali obe vladi se zavarujeta proti tujemu vmešavanju od zunaj: Svoje hišo si hočemo urediti sami, ne vmešavamo se v zadeve tujih držav in zahtevamo enako postopanje za nas. Preden sklenem svoja izvajanja, ki imajo namen, da podajo javnosti splošno sliko o situaciji, moram svriti še pred eno napako: V težkih urah, kakršne smo preživeli v preteklosti mnogokrat, ne smemo obupavati, ali prav tako ne smemo postati prevzetni ob velikih zmagah, kakršne doživljamo sedaj po zaslugi zvesto združenih armad. Cilj ostane neizpremenjen: Hočemo priboriti časten mir in ga tudi bomo, hočemo in prispevali bomo k ustvaritvi sveta z garancijami, da se ne ponovi strahotna nesreča svetovne vojne. To so cilji, za katere stojimo in pademo.

— Seidler in Beck se trudita. Bivši ministrski predsednik baron Beck, ki se trudi, da spravi skupaj koncentrijsko ministrstvo, pride 1. avgusta v kopališče Gastein, kjer nadaljuje svoje neobvezne konference z različnimi političnimi voditelji. Sedanji ministrski predsednik Seidler se pa trudi, da zbere delovno večino za prihodnje parlamentarno zasedanje. „Prager Tagblatt“ poroča o Seidlerjevem delovanju sledeče: Dunaj, 27. julija. Tudi v teku današnjega dne se ni še razjasnil politični položaj, čeprav nadaljuje ministrski predsednik Seidler pogajanja z različnimi parlamentarnimi skupinami. Iz dejstva, da je odložilo več parlamentarcev svoj odhod z Dunaja, sklepajo, da so dobili predlogi min. predsednika konkretnjšo obliko glede preosnove kabineta in da je potrebna od-

ločitev voditeljev. V teku prihodnjega tedna se določi skoraj gotovo razmerje strank z bodočo vlado. Parlamentarni krogi zastopajo mnenje, naj se izvede združitev strank za vstop v vlado in za vpostavitve večine v drž. zboru na podlagi točnega programa. Jedro tega programa naj tvori poleg gospodarskih vprašanj izvršitev nacionalne avtonomije v mejah kronovin. — To je dro je po našem mnenju popolnoma puhlo in jalovo.

— **Jugoslovani in Čehi.** „Pravo lido“ priobčuje članek, kjer pojasnjuje dr. Soukup, zakaj sta odšla dr. Krek in dr. Korošec iz Prage. Članec je sicer dolg, a ne pove prav nič bistvenega. Dr. Soukup pripoveduje, da sta prišla Krek in Korošec takoj po dohodu v Prago v uredništvo „Pr. lida“. Dr. Krek je izrazil svoje globoko ogorčenje nad napadi agrarnega „Večera“ in dejal: Ali mislijo Čehi, da nikogar več ne potrebujejo? Ali so že pozabili, da smo stali za Čehi kakor trden zid? (Zlasti pri glasovanju o proračunu! Op. ur.). Da smo odklonili vstop v Clamov kabinet, da ima dr. Korošec največje zasluge, da se je izvedla amnestija? Potem sta prišla Staněk in Vacek, agrarna poslanca. Jugoslovana Krek in Korošec sta bila tako razjarjena, da jima nista segla niti v roke. Staněk se je opravičeval, češ, da ne more biti odgovorna vsa stranka za to, kar piše kak list. To je spravilo Kreka popolnoma iz ravnotežja in je dejal: „To je še hušji, to je popolna anarhija, le drug za drugim se skrivate. Če niti v svoji stranki ne morete napraviti reda, kako ga napravite v vsem narodu?“ Staněk je nato povabil Kreka in Korošca v prostore agrarne stranke, kar sta pa jugoslovanska poslanca odločno odklonila, češ, da nočeta imeti z nobenim češkim agrarcem več opravka. Končno sta podala še to „važno izjavo“, da pošljeta po nakaznici 30 K za skupne obede v občinski hiši in kolodvorski restavraciji. Prihodnji dan sta se odpeljala. — Krek in Korošec trdita, da sta prejela od Češkega svaza oficijelno vabilo na posvetovanja v Pragi, a nekateri člani svaza odločno oporekajo tej trditvi. — Če je šlo Kreku in Korošču za resnično delo, če sta bila res oficijelno povabljena, tedaj ne bi smela biti tako občutljiva, če ju napade samo en list. Dr. Krek, ki se je tako razjari nad Staněkov izjavo, da stranka ni odgovorna za pisanje lista, naj bi pomislil le na razmere doma. On sam je v nasprotju z ljudmi, ki stojé za „Slovencem“ in njegovo pisavo. Če bi kdo njemu očital — saj še ni izstopil iz S. L. S. — da je odgovoren za pisavo „Slovenca“, kaj bi storil on? Vse kaže, da sta Krek in Korošec iskala priliko, da se znebata sodelovanja s Čehi in dobita zopet svobodne roke za „jugoslovansko politiko“.

— **Za pozitivno delo.** Nedeljska „Tagespošta“ prinaša z Dunaja sledečo vest: Odlični voditelj Slovencev, ki se je pravkar vrnil iz Prage, izjavlja: Jugoslovani sodelujejo lahko le z onimi skupinami slovenskih strank, ki se odločijo za pozitivno politiko, ker na drugačen način ne moremo udeleževati našega programa. Medsebojno podpiranje se izvrši lahko tudi tako, da postavi avstrijska politika cilj, dosegljiv s pozitivnim delom. Kakor hitro se zjasne razmere pri Čehih v tem oziru, tedaj se lahko uresniči sodelovanje med nami in Čehi, a ne v prekuški opoziciji proti vsaki vladni nameri.

— **„Venkov“** obdoljuje češke socialne demokrate, da so hoteli vstopiti v vlado. Pododsek ustavnega odseka naj bi bil le pretveza, da se združijo socialisti z enako mislečimi elementi in pomagajo sedanjim vladni pri sestavi koalicijskega kabineta. V ta kabinet bi socialisti radi vstopili, ker hočejo posnemati tudi v tem kakor vsem Scheidemannu iz Nemčije.

— **„Primita tata!“** Nemški kancler dr. Michaelis je povabil časnikarje, da jih „po-

uči o „razkritjih“ glede osvojevalnih načrtov francoske republike. „Razkrit“ je sledeče: Francoska zbornica je imela 1. in 2. junija tajne seje, na katerih so razpravljali o pogodbi med Francosko in Rusko o velikih osvojevalnih načrtih. Po tej pogodbi ima Francija pravico do tistih mej, ki jih je imela l. 1790.; obljubljena jej je Alzacija Lorena, sarsko okrožje in velike izpremembe ozemlja na levem bregu Rene. — Res, strašna razkritja, da ima kaka vlada osvojevalne načrte! Kako je neki dobil gospod Michaelis natančna poročila o tajni seji francoske zbornice? Pravi, da so napisali vse, kar so govorili na tajni seji, ljudje, ki so bili navzoči in potem so prišla ta poročila „v naše roke“. Torej podlo ovaštvo. Tak način informacij je menda najboljša pot, da pridemo do miru s sporazumom, da pride do bratstva med narodi! Da ima francoska vlada „osvojevalne načrte“ — ali je to pravzaprav kaj novega? Ali jih druge države, n. pr. Nemčija, nimajo? Kaj zahtevajo vse nemški aneksionisti, ki imajo zaslobo v nemški vlad! Zahtevajo osvojitve na zahodu in vzhodu. Seveda, v Nemčiji imenujejo to „zavarovanje mej“, če pa Francozi tudi zahtevajo „zavarovanje mej“, je to osvojitve! Nemški kancler se drži načela: „Primita tata“, da odvrne pozornost od tatov doma.

— **Konferenca alirancev v Parizu** — tako poroča „Secolo“ — je določila vse strateške odredbe za zimo in spomlad 1918.

— **Dogodki na Ruskem.** Lenina so aretirali na Finskem. — „Ruskoje Volja“ poroča, da proglasi začasna vlada s 1. avgustom republiko.

— **Posebna konferenca v Stokholmu.** „Politiken“ priobčuje protesten oklic, podpisan od osrednjega odbora socialistične delavške stranke na Ruskem (boljševiki), deželnega predsedstva socialne demokracije na Rusko Poljskem in Litavskem in v Bolgariji, socialistične delavske stranke in švedske socialistične omladine. Te organizacije protestirajo proti stockholmski konferenci, sklicani od socialnih patriotov. Te organizacije se ne udeležijo stockholmske konference, ker je proti interesom proletarcev in revolucije. Organizacije, ki protestirajo, napovedujejo sklicanje posebne konference v Stockholm in pozivljajo sodruge, da zahtevajo potne liste od svojih vlad.

Iz stranke.

Tržaškim sodrugom naznanjamo, da je vpoklican sodrug Vavpotič. Strankini davek sprejema odslej sodrug Petejan.

Dnevne beležke.

— **Prijeti tihotapci.** V soboto zvečer ob osmih so ustavili na dolenjski mitnici vojaški avtomobil. Posebna komisija, sestavljena iz civilnih in vojaških oblasti, je ukazala šoferju, naj zapelje avtomobil na štacijsko poveljništvu, da ga preiščejo. Preiskava je spravila na dan 1800 kg pšenice, večje množine masla, jajc, fižola — torej zgolj stvari, ki so izvzete od svobodne kupčije. Avtomobil je prihajal z Dolenjskega, kamor ga je bil poslal ritmojster Kerlin Štefan, poveljnik tzv. avtomobilske delavnice v obrtni šoli. Posredovalec za dobavo tega blaga je znani župnik Oblak, ki je kupil te dni skupno z deželnim odborom kranjskim Trbuhovičevu graščino na Dolenjskem. Pri preiskavi na štacijskem poveljstvu je izpovedal šofer, da vozi Oblaku usnje, od tvrdeke Karl Polak, v zamenjavo pripelje živila, ki jih prejema zopet tvrdeke Karl Polak, da jih razdeljuje med svoje dobre znanke. Šofer je izpovedal tudi, da je pripeljal v Ljubljano že na tisoče jajc, ki jih razdeljuje ritmojster Kerlin med svoje dobre znanke. Torej tihotapstvo za

tvrdko Polak in njene protežirance in tihotapstvo za ritmojstra Kerlina in njegove protežirance. Ritmojster Kerlin je poslal šoferja na Dolenjsko z „maršruto“, ki nima prave tekoče številke — torej se zaveda, da ne dela prav. Zaradi preiskave je bil silno razburjen in je dal šoferja v nedeljo zapreti, češ, da je kradel. S tem se hoče izogniti preiskavi, ki bi spravila zanj neprijetne stvari na dan. Od dobro informirane strani smo izvedeli, da so različni visoki gospodje že na delu, da potlačijo vso zadevo in da napravljajo stotniku pl. Seemannu, ki je vodil v soboto zvečer preiskavo, sitnosti, da odneha. V interesu javnosti odločno zahtevamo, da se uvede najstrožja preiskava in se razžene klika, ki sistematično škoduje kranjsko prebivalstvo. Stotnik Kerlin se je že posvetoval v nedeljo z župnikom Oblakom, ki mu je zatrjeval, da ima že take zveze, da se ne zgodi nikomur nič hudega. Poklicani faktorji naj ukrenejo takoj vse potrebno, da ne prično te „zveze“ delovati. Gradiva imamo še dovolj in ga priobčimo v prihodnjih dneh, da preprečimo po svoji moči korupcijo, ki veže tvrdeke Polak, ritmojstra Kerlina in župnika Oblaka ter one, ki stoje za njim.

— **Zaščitniki.** Med vojno se je zarila v človeško družbo drhal, ki nesramno, brezvestno povečava splošno bedo. Ta drhal je internacionalna zveza navijalcev cen, ki jej je najžalostnejša svetovna tragedija vir za brezmejno obogatitev. Iz trdo prisluženih delavskih vinarjev si kupujejo navijalci obširna posestva, vzdržujejo armado lehkotivk in razširjajo demoralizacijo javnega življenja. Namesto, da bi bilo vse časopisje — brez ozira na politično smer — edino v tem, da raznese imena teh krvosesov do zadnje gorske vasi, da pomaga pri sestavi „črne liste“ oderuhov, pa vidimo, da štiti meščansko časopisje to drhal. Pred kratkim smo priobčili dve obsodbi — ki sta bili seveda vse premili — ljubljanskih članov te rokovnjaške družbe. Do danes nista niti „Slovenec“, niti „Slovenski Narod“ seznanila svojih čitateljev z imeni in s kaznijo teh navijalcev cen. To je „neodvisnost“ meščanskih listov!

— **Sporočilo vsem sodrugom!** Pritožne komisije so se včeraj konstituirale. Uradne ure so v sodni palači II. nadstr. vrata 140 vsak dan od 9. do 12. dopoldne in od 3. do 6. popoldne. Ob nedeljah pa od pol 10. do pol 12. opoldne. Tam se vlagajo ob navedenih urah vse pritožbe. Vsem sodrugom priporočamo, da se obračajo prej za informacije na strokovno tajništvo, Šelenburgova ulica 6, I. nadstr., kjer dobe vsa potrebna pojasnila.

— **Vse naše naročnike,** ki prejema list po pošti, prosimo, da takoj reklamirajo list, če ga ne dobe. Reklamacije so poštnine proste, zadostuje navaden papir. Na ljubljanski pošti vlada pri dostavljanju „Napreja“ tak nered, da se nam skoraj zdi, da je ta nered napravljen namenoma.

— **Laški letalci napadajo Idrijo.** „Slovenec“ prinaša sledeči dopis iz Idrije: Iz Idrije, 29. julija 1917. Strašen dan je bil včeraj za Idrijo. Zjutraj ob tri četrt na 7 se je zaslislalo bučanje sovražnih zrakoplovov. Bili so trije veliki in dva spremljevalca. Vrgli so 33 bomb, zadeli niso nobene hiše in tudi človeka nobenga, dasi so krožili nad četrt ure nad mestom. Komaj so se ljudje malo umirili, pribuči vrvenje v zraku od druge strani ob četrt nad 12 dop. Sedaj je bilo že večje krdele, osem velikih kapronijev je veslalo po zraku in 22 bomb je siknilo na tla. Zadeti ste dve hiši, drugih žrtev ni bilo. V tretje gre rado, so se nekateri norčevali, in res, zvečer ob četrt na 8. prihrumi zopet šest zrakoplovov, ki so treskali okoli 60 bomb na tla. Ubili so enega človeka, drugega ranili, eno hišo razrahljali. Najbolj jih je jezilo, da že dvakrat na dan niso imeli uspeha, zato so sedaj metali ognjene bombe. Na nekaterih krajih se je vžgalo, a so hitro pogasili, le

gozd, ki je začel bolj visoko na mestom goreti, je gorel dalj časa, a so čez eno uro tudi tam pogasili. Trikrat na dan napasti, je menda že malo preveč. Mnogo ljudi je prenočilo po rovih in kletih. Danes ob pol 11. dop. je zopet prišel sovražni zrakoplov, menda pogledat, koliko škodo so včeraj napravili. Ni metal nobenih bomb, le strahu je zobet veliko napravil.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj, 30. julija. (Koresp. urad.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

Severno doline Susita in na obeh straneh doline Casinu se je izjavilo več sovražnikovih napadov.

V Bukovini pridobivamo tal ob premagovanju žilavega ruskega odpora. Pri Valeputni je bilo zavzeto predorno oporišče. Navzgor od Fundul Moldovi smo prekoračili moldavsko dolino. Severovzhodno Kutov se nahajajo zavezniški na desnem čeremoškem bregu v boju. Med Prutom in Dnjestrom je bil sovražnik ponovno vržen. Prekoračujemo zapadno mejo Bukovine. Honvedi so zasedli Zalesčike. Med Skalo in Husjatinom je bil gališki zbruzki breg očiščen. Izsilili smo si mestoma prehod na ruska tla. Na prostoru južno Brodov so sunile avstro-ogrske in nemške napadalne čete z uspehom v sovražne jarke.

ITALIJANSKO IN JUGOVZHODNO BOJIŠČE.

Neizpremenjeno.

Šef generalnega štaba.

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 30. julija. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armada skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Pod ohromlajočim vplivom našega tudi ponoči stopnjevanega trajajočega odbijalnega učinkovanja je ostalo bojno delovanje sovražne artiljerije na flandrski bojni fronti včeraj neznatno do poldne. Šele potem je naraslo, ne pa da bi doseglo moč in obseg prejšnjih dni.

Na obali in na odseku Hetsas-Wieltie se je vršil artiljerijski boj ljuto tudi ponoči. Več proti naši tretji črti prodirajočih izvidnih angleških oddelkov je bilo vrženih nazaj.

Armada skupina nemškega prestolonaslednika.

Ob Cheminu des Dames je poskusilo včeraj francosko vodstvo na 9 km široki fronti z najmanj tremi novimi divizijami zopet velik napad. Po bobnajočem ognju je jurišal sovražnik od Cerny do Zimske gore pri Craonne večkrat. Naše, v boju preizkušene divizije, so ga odvrnile povsodi z ognjem in protisunkom. Neki rensko-vestfalski pešpolk, ki se je večkrat izkazal, je tam odbil štiri napade. Zvečer jim je obnovil sovražnik južno Aillesa po ves dan trajajočem pripravljalnem ognju še dvakrat. Pa tudi ti sunki so se izjalovili. Znatne težke izgube brez vsakega uspeha so znak bojnega dne za Francoze.

V zračnih bojih so izgubili sovražniki 10 letal. Nadporočnik vitez Tutschek je zbil svojega 21. sovražnika.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armada fronta generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega. Armada skupina generalobersta v. Böhm-Ermollija.

Ruske sile držijo višine vzhodno obmejne reke Zbruča, katero smo prekoračili na več krajih kljub ljutemu odporu in katero so dosegle naše divizije tudi južno Skale.

Na severnem bregu Dnjestra smo pridobili novega ozemlja preko Korolovke. Med Dnjestrom in Prutom se sovražnik znova besno brani. Bil pa je jugozapadno Zalesčikov z napadi dalje nazaj potisnjen.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Razno.

* **Predor pod Bosporom.** Ko se je začela zidati bagdadska železnica, so govorili o premostenju Bospora med Štambulom in Haidar-Pašo, da bi pripravili neposredno zvezo železnice evropske in azijske Turčije. Ker bi pa bilo zidanje mosta predrago, so ga preložili na nedoločen čas. Po izkušnjah sedanje vojne, bi železniški most ne mogel biti zadostno varovan, že z ozirom na delovanje sovražnih letalcev. Tako se je v novjšem času porodil načrt, ki bi vezal oba bregova Bospora in obenem tudi železniško mrežo evropske in azijske Turčije po predoru. Bospor je med Štambulom in Haidar-Pašo približno poldrug kilometer širok in okoli 27 metrov globok tako, da bi se to delo vsled moderne tehnike lahko

brez prevelikih stroškov izvršilo. Vprašanje je le na katerem mestu Bospora bi se predor napravil. Ko se je bojeval perzijski kralj Darej s 700.000 možmi proti Skitom, je dal premostiti Bospor pri Rumili-Hisarju, ker Bospor tam še 600 metrov ni širok. Za moderno tehniko se pa to mesto kot najožje ne da upoštevati. Tu odločuje prometna potreba in tako se bo predor najbrž v okolici med Štambulom-Galata in Haidar-Paša-Skutarijem napravil.

* **Zakaj nosi Bonar Law brke.** Zanimiva anekdota iz mladosti angleškega voditelja Bonar Lawa kroži po francoskih listih. Ko je bil Bonar Law — tako pripovedujejo — šest let star, je padel z jablane, na katero je bilo prepovedano lezti, takole nesrečno, da si je razklal zgornjo ustnico. Poklicani zdravnik je opozoril prestrašeno mater nato, da se mora računati s tem, da se bo to dečku vse življenje poznalo. "Nemislil" zavpije mladi mož, pogumno bolečine prenašajoč, "bom pa enostavno nosil brke!" Ko je dorasel, si je res pustil brke rasti, katere je s posebno paznostjo gojil in te mu še sedaj grdo zarezo zakrivajo.

Mazilo za lase

varstvena znamka „Netopir“

napravi g. Ana Križaj v Spodnji Šiški številka 222 pri Ljubljani. Dobi se v Koldvorski ulici 200 ali pa v trafiki pri farni cerkvi. V treh tednih zrastejo najlepši lasje. Steklenica po 4 in 5 K. Pošilja se tudi po pošti. Izborna sredstvo za rast las. — **Za gotovost se jamči. — Zadostuje steklenica.** Spričevala na razpolago.

Vojna zveza konzumnih skiadišč in konzumnih društev na Kranjskem

vabi tem potom

1. podjetja, ki so pod vojno dajatveno postavo na Kranjskem;
2. vse one kranjske tvrdke, ki izdelujejo vojaške potreščine, vse rudarske obrate na Kranjskem, četudi niso pod vojno dajatveno postavo ter vse tvrdke, ki so članice zveze avstrijskih industrijalcev, sekcija Kranjska;
3. c. kr. vojaške zavode, ki so industrijalna podjetja in zaposlujejo civilno delavstvo;
4. vsa državna podjetja ter
5. vsa delavska konzumna društva,

da se udeležijo njenega

ustanovnega občnega zbora

ki bo dne 6. avgusta ob 10. dopoldne v knjižnični dvorani c. kr. deželne vlade kranjske.

DNEVNI RED:

1. Poročilo pripravljalnega odbora;
2. čitanje in odobritev pravil;
3. sprejem članov;

V Ljubljani, dne 28. julija 1927.

Za delayce in del konzumna društva:

Anton Kristan, Dr. J. E. Krek.

Jean Pollak, tovarnar; Mandl, c. kr. inšpektor tob. tovarne

Za podjetja:

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konzumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvenišči člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trebnje	od 8. do 11. dop.	Sodni okraj Višnja gora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznica, za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.